

Téglagyártás

Az építőanyagok közül a kő és a fa után a tégl a legfontosabb. Vályogtégla volt az első, ez agyagos föld- pl. horhók oldalából kiásott agyag, és valamilyen növényi rost – szalma, pelyva keveréke, amit kiszárítva használtak házak építésére.

Az égetett téglát már az ókori Mezopotámiában alkalmazták Kr.e. 3000 körül. Az égetett tégl tartós, ellenálló, ez tette lehetővé tartós szerkezetek építését. A római kori építészet legnagyobb alkotásai is téglából készültek. Bizánc tovább finomított a római téglagyártáson, többek között ebből épült a Hagia Sophia épületegyüttese is.

A kínaiak olyan gyártási eljárásokat dolgoztak ki, amelyek még ellenállóbbá, szilárdabbá tették a téglát, lásd: Kinai Nagy Fal.

A 13. századra az égetett tégl a világon mindenhol elterjedt. A 17. századig a technika európai fejlődése a téglagyártás módszereit megváltoztatta, a termék olcsóbb lett, a szegényebb rétegekhez is eljutott. A 19. században a gépesítés bevezetésével az ipari és üzleti létesítmények közkedvelt építőanyaga lett, téglából építették pl. a korai amerikai felhőkarcolók is.

Szegedi Imre, Pete Sándor, Bencs Rózsa, Gazda István, Szilágyi Magda, Takács Irén, Bergovecz Józsefné Vali, Gazda József, Varga Gyöngyi, Bödő Magdolna

Magyarországon, ahogy kezdetben máshol is, a felhasználás helyén égették ki a téglát, így **Kaposszerdahelyen** is a középkori kolostor tégláit is a helyszínen égethették ki.

A későbbi uradalmi épületek téglái is helyben készültek, mégpedig a régi temető és az országút, vagyis a Jó-Kút-völgy, a Kossuth Lajos utca és a „Magyar-horha” közötti részen.

Az első téglagyártó vállalkozás az 1890-es évek elején már működött. A temető alatti löszpart akkor még bőséges alapanyagot szolgáltatott, az égetéshez a fát pedig a Jó-Kút-völgyi irtásból nyerték.

A téglavetés és égetés a régi módszer szerint történt, vagyis a hézagosan összerakott kiszáritott nyers-téglarakások közé hasábfákat raktak, és azt meggyújtották.

Mivel sok fára volt szükség, fűrészüzemet is létesítettek, a gyártáshoz szükséges vizet a Jó-Kúti patak odavezetésével biztosították.

*Speckner Ferenc, Jutai Vendel, Bodor Tibor, Bodor Sándor, ifj. Gazda István,
ifj. Igali László*

A tulajdonképpeni modern téglagyárat Gönye Péter építtette, miután üzemet, és a gyártási jogot is megvásárolta.

A gyár ezután már tetőcserep készítéssel is foglalkozott.

A tervező, Langer Lajos budapesti téglagyári szakmérnök és építési vállalkozó Hoffmann-féle körkemencét készített, ami abban az időben még újdonság volt, és folyamatos termelést biztosított.

A kéményt egy pécsi cég építtette.

A gyár 1931-ben kezdte el a működését, 1932-ben és az utána következő években évente félmillió téglát, és tetőcserepet gyártott.

A helybelieknek folyamatos munkát adó gyár lényegében családi vállalkozás volt, de nyári idényben alkalmaztak idegen, főleg bajai munkásokat is, akik a gyár területén épített szolgálati lakásokban laktak.

Id. Igali György

Az 1949-ben bekövetkező államosítást a szerdahelyi téglagyár sem kerülhette el. Az új tulajdonos a Somogy Megyei Téglagyári Egyesülés gépesítette a gyárat, kéményét 5 méterrel megemelte. A gyár ezután harminc munkást foglalkoztatott.

Gönye Pétert az állami cég nem alkalmazta tovább, ezért a volt tulajdonos – mint téglavetőmester – előbb Kéthelyen, majd Böhönyén vállalt munkát, innen ment nyugdíjba.

A téglagyárat 1985. december 31-én megszüntették, mivel a földbánya függőleges fejtése elérte a temető szélét, és tovább termelni nem lehetett.

